

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยมาจากแนวคิด ตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactionist Theory) ของทินโต (Tinto, 1975) ที่นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อ การออกกลางคันของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อ ตรวจสอบรูปแบบ โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิซเรล (LISREL) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่ออกกลางคันจาก โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 200 คน ซึ่งมากกว่า 5-10 ตัวอย่างต่อ จำนวนตัวแปรสังเกตได้ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 เขต โดยการสุ่มแบบจัดกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักเรียนที่ออกกลางคัน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคัน กลุ่มละ 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราอันดับ เกี่ยวกับ แนวโน้มที่บ่งชี้โอกาสออกกลางคัน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง แบบสอบถามชนิด ปลายเปิดเกี่ยวกับรายได้ของผู้ปกครอง แบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทาง วิชาการ การบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับเป้าประสงค์ และความผูกพันกับสถาบัน หากค่า คุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ คุณภาพของแบบสอบถามในลักษณะความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ออกกลางคัน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองใน โรงเรียนที่เปิดทำการสอน ในระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน กลุ่มละ 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่ความเหมาะสมจำนวน 75 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ .95, .92 และ .78 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน การวิเคราะห์เริ่มจากการหาค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (CFA) ของข้อคำถามในแต่ละปัจจัย และ โมเดลเชิงสาเหตุขององค์ประกอบวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่ารูปแบบการวัดตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทางวิชาการ การบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับเป้าประสงค์ และความผูกพันกับสถาบันมีความตรง และได้ปรับรูปแบบจนได้ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างใช้วัดองค์ประกอบในตัวแปรแฝงของรูปแบบนั้น ๆ ได้จริง

ผลการวิเคราะห์ โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสมมติฐาน พบว่า มีปัจจัยที่เป็นตัวแปรในโมเดลที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทางวิชาการ การบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับเป้าประสงค์ ความผูกพันกับสถาบัน และการออกกลางคัน

ผลการวิเคราะห์ โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรับและพัฒนาเป็นรูปแบบทางเลือกแล้วมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดตั้งต้นที่นำมาศึกษา และได้ตรวจสอบรูปแบบทางเลือกที่พัฒนาขึ้นมาพบว่ามี ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงว่ารูปแบบทางเลือกนั้นมีเหมาะสมที่จะนำมาอภิปรายผลต่อไป โดยสามารถสรุปเป็นผลการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลผ่านตัวแปรการบูรณาการทางวิชาการ ตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์ และอ้อมผ่านตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครอง ตัวแปรการบูรณาการทางสังคม และตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นจริงตามสมมติฐาน คือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลผ่านตัวแปรการบูรณาการทางวิชาการ ตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์ และผ่าน ตัวแปร

ความคาดหวังของผู้ปกครอง ตัวแปรการบูรณาการทางสังคมและตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครองมีอิทธิพลอ่อนผ่านตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นจริงตามสมมติฐาน คือ ตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครองมีอิทธิพลอ่อนผ่านตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ตัวแปรการบูรณาการทางวิชาการ มีอิทธิพลอ่อนผ่านตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าไม่เป็นจริงตามสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 ตัวแปรการบูรณาการทางสังคมมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นจริงตามสมมติฐาน คือ ตัวแปรการบูรณาการทางสังคมมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน ไปยังตัวแปรการออกกลางคัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 ตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์มีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าไม่เป็นจริงตามสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 ตัวแปรความผูกพันกับสถาบันมีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรการออกกลางคัน ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นจริงตามสมมติฐาน คือ ตัวแปรความผูกพันกับสถาบันมีอิทธิพลทางตรงไปยังการออกกลางคัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามรูปแบบทางเลือกพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการออกกลางคันมีทั้งสิ้น 3 ตัวแปร ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทางสังคม และความผูกพันกับสถาบัน ซึ่งตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครองมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือตัวแปรความผูกพันกับสถาบัน การบูรณาการทางสังคม และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรตั้งต้นที่ส่งผลโดยอ้อมผ่านอ้อมผ่านตัวแปรการบูรณาการทางวิชาการ ไปยังความผูกพันกับเป้าประสงค์ และอ้อมผ่านตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครอง ผ่านการบูรณาการทางสังคม ความผูกพันกับสถาบัน ไปยังการออกกลางคันทันที ตัวแปรการบูรณาการทางสังคม และความผูกพันกับสถาบันเป็น

ตัวแปรต้นกลางที่มีความสำคัญ การอภิปรายผลสำหรับข้อค้นพบในรูปแบบทางเลือกที่พัฒนาขึ้นมา มีรายละเอียดดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบูรณาการทางวิชาการ ตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์ และอ้อมผ่านความคาดหวังของผู้ปกครอง การบูรณาการทางสังคมและความผูกพันกับสถาบัน ไปยังการออกกลางคั่นนั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการออกกลางคั่น ซึ่งอาจจะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการออกกลางคั่น แต่ก็มีอิทธิพลโดยอ้อมผ่านตัวแปรอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะตัวแปรสังเกตได้ในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม คือ การศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัวนั้น มีผลต่อการออกกลางคั่นทั้งสิ้น โดยบิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนมีระดับการศึกษาต่ำนั้น จะเป็นผลให้ได้ทำงานที่มีค่าจ้างและผลตอบแทนต่ำ เป็นเหตุให้รายได้ของครอบครัวต่ำจนไม่สามารถนำมาสนับสนุนด้านการเรียนของบุตรได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่บิดามารดามีรายได้น้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำงานเกือบทั้งหมดจนไม่มีเวลาในการดูแลเรื่อง การเรียนของบุตรและยังขาดความรู้ ความสามารถทางวิชาการจนไม่สามารถให้คำแนะนำในด้านการเรียน เช่น การทำการบ้านของนักเรียนได้ ในขณะที่เดียวกัน ทางด้านของเจตคติของผู้ปกครองนั้น บิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงไม่ให้การสนับสนุนด้านการเรียนของนักเรียนเท่าที่ควร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540) เมื่อนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนก็ทำให้มีผลการเรียนไม่ดีนัก ซึ่งจากผลการศึกษาของ แคทเทอร์เรลล์ (Catterall, 1986, p. 9) ได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีแนวโน้มที่จะออกกลางคั่นสูงมากและมีความสัมพันธ์กันระหว่างสภาพเศรษฐกิจและสังคม สติปัญญา ผลการเรียน การขาดเรียน และการออกกลางคั่นซึ่งชี้ให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของ ฮับเนอร์ และ วูล์ฟสัน (Hubner & Wolfson cited in Mulroy, 2008, pp. 30-31) รายงานว่าเด็กที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำมีโอกาที่จะออกกลางคั่นมากกว่านักเรียนจากครอบครัวระดับกลาง ประมาณ 2.4 เท่า และมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่รายได้สูง 10.5 เท่า แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทั่วไปที่พบคือเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำและเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคม ซึ่งจากการศึกษาของ ฟิตซ์แพตริก และ โยล (Fitzpatrick & Yoels, 1992) เสนอไว้ว่า การที่จะทำให้นักเรียนคงอยู่ในโรงเรียนได้นั้น ผู้กำหนดนโยบายภาครัฐต้องพยายามปรับปรุงแก้ไขและช่วยเหลือเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียวและมีรายได้ต่ำ

ส่วนในตัวแปรรายได้ของครอบครัว พ่อแม่ที่มีรายได้ต่ำ มักมีอาชีพไม่มั่นคง ว่างงานบ่อย ลักษณะ โครงสร้างทางครอบครัวไม่มั่นคง พ่อแม่จำเป็นต้องอยู่กับภารกิจหาเลี้ยงครอบครัว

จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ตัวเด็กมากนัก ไม่มีเวลาในการอบรมดูแล หรือให้คำแนะนำแก่ลูกในเวลา
 ที่ลูกมีปัญหาทางการเรียนหรือทำการบ้านไม่ได้ ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถส่งเสริมความสามารถ
 ทางการเรียนของเด็ก ดังนั้น สถานะทางเศรษฐกิจและครอบครัวเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ
 สังคมสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เพราะว่า
 เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่างๆ ที่ช่วยใน
 การเรียนรู้ การเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะเป็นเครื่องชี้ถึงคะแนน
 ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน และสติปัญญาที่ต่ำด้วยเช่นกัน (Presscott, 1961 cited in Hess, 1987,
 p. 332) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคา และ ทอมป์สัน (Kao & Thompson, 2003, p. 73) ได้ศึกษา
 ความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านผู้ปกครอง
 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัวเป็นตัวทำนายที่ดีของผลผลิตทาง
 การศึกษา และงานวิจัยของ เคอร์ และคณะ (Kerr et al., 2003, p. 29) ที่ศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์
 ทางบวกระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองกับพฤติกรรมทางบวก เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 รวมถึงการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในทางกลับกัน พ่อแม่ที่มีอาชีพที่ดีจะ
 สนับสนุนลูกให้มีการศึกษาที่ดี เนื่องจากพ่อแม่จะเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาที่จะช่วย
 ให้ลูกของตนมีอาชีพดี และมีฐานะที่มั่นคงในอนาคต (บุรุษร์ งามจิตร, 2540, หน้า 39) ผู้ปกครองที่
 มีอาชีพเสมียน และอาชีพกสิกรรมมักไม่ส่งเสริมให้บุตรเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และอาชีพและ
 ระดับการศึกษาของบิดามารดาเป็นตัวพยากรณ์ผลการเรียนที่ดี ส่วนรายได้ของครอบครัวนั้น ก็จะมี
 ผลเชิงผกผันต่อการออกกลางคันของนักเรียน เช่นกัน คือ พ่อแม่ที่มีรายได้สูง จะช่วยให้ลูกของตนมี
 อาชีพดีมีฐานะที่มั่นคงในอนาคต จึงพยายามชักจูงลูกให้เอาใจใส่ในการเรียน

เมื่อตัวแปรทั้งสองตัวแปรดังกล่าวมาประกอบกันเป็นตัวแปรแฝงสถานะทางเศรษฐกิจ
 และสังคมของครอบครัว จึงย่อมมีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน เพราะเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มี
 ฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การเรียน
 เงินค่าใช้จ่าย เสื้อผ้า อาหาร ของใช้ที่จำเป็น เด็กเหล่านี้จะมีอย่างพร้อมมูล ถ้ามองในด้านตรงข้าม
 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โอกาสทางจะเข้าเรียนมีน้อย แล้วยังประสบปัญหาความขาด
 แคลนต่าง ๆ อีก เช่น อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้ามีจำนวนจำกัด ขาดอุปกรณ์การเรียน ไม่มีเงิน
 ทองใช้จ่ายอย่างเพียงพอ เด็กบางคนต้องขาดเรียนบ่อย ๆ เพื่อช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ หรือ
 บางรายยังเรียนไม่จบก็ต้องออกกลางคัน ทั้งนี้ จากการศึกษาของ โมฟฟิทท์ และคณะ (Moffitt et al.,
 1981) พบว่า ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็น ตัวแปรร่วมกับการขาดเรียน และส่งผลเชิง
 ผกผันต่อการออกกลางคัน ดังที่ปรากฏในทฤษฎีที่ตั้งต้นของ มุน โร (1981, p. 138) ที่แสดงให้เห็นว่า

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวส่งผลต่อการบูรณาการทางวิชาการ ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจของนักเรียน ความคาดหวังของครอบครัว และการบูรณาการทางสังคม และการออกกลางคันของนักเรียน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านความผูกพันกับสถาบัน ไปยังการออกกลางคัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความคาดหวังของผู้ปกครองที่เป็นความเชื่อหรือเป็นค่านิยมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่คาดหวังว่าการศึกษาเป็นประตูนำบุตรหลานของตนไปสู่การมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นในอนาคตได้ เพื่อให้บุตรหลานมีการศึกษาที่ดีขึ้นนั้น ย่อมทำให้ผู้ปกครองให้การส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการเรียนแก่บุตรหลานของตน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 14) ทั้งนี้ ความคาดหวังของบุคคลเกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับการอบรม การเรียนรู้หรือการขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มปฐมภูมิ ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน เป็นต้น เมื่อนักเรียน กลุ่มหรือสถาบันเหล่านี้ จะปลูกฝังระเบียบวินัยความคาดหวังให้แก่สมาชิก ในสังคม โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนี้เองที่ทำให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีค่านิยมทางสังคม มีเจตคติ รวมทั้งความคาดหวังแตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ค่านิยมของสังคมไทยยกย่องให้เกียรติคนที่มีการศึกษาสูง ยกย่องคนที่ประกอบอาชีพรับราชการ เช่น แพทย์ ทหาร ครู เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่อยู่ในระดับสูง ส่วนอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน เช่น กรรมกรนั้นถือว่าเป็นอาชีพที่อยู่ในระดับต่ำ ค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคมเหล่านี้ บุคคลจะได้รับการปลูกฝังทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดความคาดหวังและยินดีทำตามบรรทัดฐานที่กลุ่มวางไว้ เพื่อเป้าหมายของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ลาวาน (Lawan, 1985 อ้างถึงใน ประภาพรณ พักประไพ, 2550, หน้า 21) ที่พบว่าระดับความคาดหวังของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับปัญหาส่วนตัวของเด็กนักเรียนวัยรุ่น กล่าวคือ การที่บิดามารดามีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนในระดับสูงกว่า ย่อมมีความคาดหวังที่จะให้ลูกศึกษาเล่าเรียนในระดับการศึกษาที่สูงที่สุดที่สามารถเรียนได้ จึงมีความสนใจเอาใจใส่และส่งเสริมการเรียนของเด็กนักเรียนอย่างเต็มที่มากกว่าบิดามารดาที่มีความคาดหวังต่อลูกต่ำ ดังนั้นเมื่อเด็กเห็นว่าบิดามารดาให้ความสนใจต่อการเรียนของตน และคาดหวังที่จะให้ประสบความสำเร็จในการเรียนก็ย่อมตั้งใจเรียนอย่างดีที่สุด นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักมีบิดามารดาที่ให้การชมเชยและ การยอมรับ แสดงความสนใจและเข้าใจเด็กอย่างมาก เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะมีบิดาที่เข้มขู่ เข้มงวดกวัดขั้นเด็กจน เกินไปและลงโทษเด็กบ่อยๆ ดังที่ มุนโร (Munro, 1981, p. 134) ได้กล่าวไว้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อระดับการศึกษาที่บิดามารดาเชื่อว่าบุตรของตนสามารถเรียนรู้ได้ โดยความคาดหวังของผู้ปกครองเป็น ตัวแปรกันกลาง

ระหว่างลักษณะส่วนตัวของนักเรียนกับความผูกพันกับเป้าประสงค์ของนักเรียน และมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับสถาบัน และส่งผลทางอ้อมไปยังการคงอยู่ของนักเรียน ด้วยเหตุดังกล่าว ความคาดหวังของผู้ปกครองจึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการออกกลางคัน นั่นคือ ถ้าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการศึกษาและพฤติกรรมของนักเรียนมากย่อมช่วยให้แนวโน้มของการออกกลางคันของนักเรียนลดลงได้

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบูรณาการทางสังคม มีอิทธิพลผ่านความผูกพันกับสถาบัน ไปยังการออกกลางคัน นั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบูรณาการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบคือ การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน และการติดต่อสื่อสารกับครู นั้น แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการทางสังคมเกี่ยวข้องกับครูและโรงเรียน จากการศึกษาหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่า ความใกล้ชิดของครูและความสัมพันธ์โดยตรงกับระบบวิชาการของสถาบัน ดังนั้นปฏิสัมพันธ์นี้จึงมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ในโรงเรียนของนักเรียน จากการศึกษาของ อลลอยซ์ – ยิง และชาเวซ (Aloise – Young & Chavez, 2002, p. 543) เกี่ยวกับเหตุผลของการออกกลางคันของนักเรียน พบว่ามีเหตุผลสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย ประเด็นความสัมพันธ์ของครอบครัว มีความผูกพันกับโรงเรียนต่ำ มีผลการเรียนต่ำ และมีเพื่อนน้อย โดยศึกษาจากเยาวชนอายุ 13 – 21 ปี จำนวน 1,812 คน จาก 3 ชุมชนในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็นนักเรียนกลุ่มควบคุม 990 คน และนักเรียนออกกลางคัน 822 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่มาเรียนตามปกติมากกว่า 30 วันขึ้นไป สำหรับทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเป็นทฤษฎีความดึงเครียดและทฤษฎีการควบคุมสังคม ทฤษฎีความดึงเครียดเสนอว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมักแสดงถึงความสัมพันธ์ระดับสูงกับการกดขี่ ช่มเหงหรือทารุณ ส่วนทฤษฎีการควบคุมสังคมกล่าวว่า การขาดสังคมในโรงเรียนและมีเพื่อนน้อยนำไปสู่ความผูกพันกับโรงเรียนหรือมีความผูกพันกับสถาบันน้อย ซึ่ง สเปดี้ (Spady, 1971) กล่าวว่า ข้อค้นพบนี้เกิดจากความจริงที่ว่า การที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูนั้นจะช่วยเพิ่มการบูรณาการทางสังคมให้กับนักเรียนด้วย จะเห็นได้จากการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนตามการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งในหลักสูตรซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเดิม ดังเช่น กิจกรรมด้านระเบียบวินัย เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด ด้านคุณธรรม จริยธรรมและลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ค่าคุณธรรม พิธีไหว้ครู กิจกรรมทางวิชาการ เช่น ค่าวิชาการ ชุมนุม การศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ วันภาษาไทย กิจกรรมด้านสภาพแวดล้อม เช่น วันปลูกต้นไม้ พัฒนาสภาพแวดล้อม โครงการ 5 ส. กิจกรรมทางสุนทรียภาพ เช่น การประกวดแข่งขันทางศิลปะ ดนตรี กิจกรรมทางการกีฬา เช่น กีฬาสี กีฬานักเรียนระหว่างโรงเรียน กิจกรรม

ป้องกันยาเสพติด เช่น To be number one วันงดสูบบุหรี่โลก กิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันมาฆบูชา การแห่เทียนพรรษา และกิจกรรมทางสังคม เช่น กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน การเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรัฐบาลได้สนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ผ่านโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ และนโยบาย 3D ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเน้นให้ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน

ส่วนในเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนนั้น มีผลการศึกษาพบว่า ความปรารถนาและความคาดหวังต่อการศึกษาของเพื่อนก็ดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกกลางคันของนักเรียนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การวัดอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนั้นค่อนข้างที่จะวัดและเปรียบเทียบได้ยาก แต่มีรายงานการวิจัยพบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดมีเพื่อนที่ออกกลางคันอย่างน้อยหนึ่งคน และประมาณหนึ่งในสามของนักเรียนที่ออกกลางคันทั้งหมดมีเพื่อน ที่ออกกลางคันอย่างน้อยสองคน (Deschamps, 1992) สอดคล้องกับงานของ จิแอน โคลา (Giancola, 2000) ที่ปรากฏในรายงานประจำปี 1988, 1990 และ 1992 พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถอธิบายพฤติกรรมของนักเรียนได้ดีกว่าปัจจัยอื่น นั่นคือ เพื่อนที่มุ่งเน้นทางวิชาการมักจะช่วยกระตุ้นให้เพื่อนมีพฤติกรรมมุ่งวิชาการเช่นเดียวกัน และยังช่วยเตือนให้ห่างจากยาเสพติดและสุราด้วย ในทางกลับกัน เพื่อนที่มีปัญหามักจะชักชวนให้เพื่อนปฏิบัติตามในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะเพื่อนที่มีพฤติกรรมในลักษณะของกลุ่มเสี่ยง ซึ่งในเวลาต่อมา สเมอร์ดอน (Smerdon, 2002) ได้ตรวจสอบการรับรู้ของนักเรียนกับความรู้สึกเป็นเจ้าของ โรงเรียน ความผูกพันกับ โรงเรียน และความผูกพันกับการเรียน พบว่า การรับรู้ของนักเรียนว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการจบการศึกษา

ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างครบถ้วน ประกอบกับได้มีการติดต่อสื่อสารกับครูที่พบว่าครูส่วนใหญ่จะให้การดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบของตนตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ทุกโรงเรียนดำเนินการตามแนวทางของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบถ้วน ดังเช่นการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการเยี่ยมบ้านนักเรียน ตามปฏิทินดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำระบบฐานข้อมูลของนักเรียนทุกคน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้การบูรณาการทางสังคมมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับสถาบัน เพราะเมื่อนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียน และมีการติดต่อสื่อสาร ที่ดีกับครู ย่อมทำให้โรงเรียนนั้นมีคุณภาพ ดังที่ วชิระ ชาวหา (2545, หน้า 11) ได้กล่าวไว้ว่า การบูรณาการทางสังคม หมายถึง ความสอดคล้องผสมกลมกลืนกันทางมาตรฐานความต้องการ ค่านิยม หน้าที่

ความรับผิดชอบ บรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือกลุ่ม หรือระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในสังคมนั้น และมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับสถาบัน และมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อการออกกลางคัน นักเรียนที่มีความสำเร็จทางวิชาการมีการออกกลางคัมน้อยกว่านักเรียนที่ออกกลางคัมนจำนวนมากที่มีสาเหตุมาจากการขาดการบูรณาการทางสังคม (Tinto, 1975, p. 108) และพาสคาเรลลา, เทอเรนซินี และวูลเฟิล (Pascarella, Terenzini, & Wolfe, 1980, pp. 65–73) กล่าวว่า การมีความสัมพันธ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับครูสามารถช่วยแก้ปัญหาส่วนตัวและการขัดกลายทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการได้ โดยการบูรณาการทางสังคมนั้นมีผลมาจากคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน เช่น เพศ จะทำให้ระดับของการบูรณาการทางสังคมของนักเรียนต่างกัน ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับครู และการรับรู้ถึงความรับผิดชอบของครูที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลการเรียนและการคงอยู่หรือการออกกลางคันของนักเรียนด้วย

4. จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ความผูกพันกับสถาบันมีอิทธิพลทางตรงต่อการออกกลางคัมนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความผูกพันของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความเต็มใจที่จะเรียนรู้อย่างเต็มกำลังสติปัญญาและความสามารถ โดยไม่กังวลต่อปัญหาหรือสิ่งยั่วยุที่รุมเร้าเข้ามา เนื่องจากเป็นความต้องการภายในของตัวนักเรียนเองที่จะสำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 21) ซึ่ง มุนโร (Munro, 1981, p. 135) ได้ให้นิยามของ ความผูกพันต่อสถาบันไว้ว่า เป็นความผูกพันต่อโรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจที่มีต่อความรู้ความสามารถ ทักษะการสอนและคุณลักษณะส่วนตัวของครู กับ การวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียน และ วชิระ ชาวหา (2543, หน้า 4) ได้ให้นิยามว่า ความผูกพันต่อสถาบัน หมายถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน โดยมีความเชื่อและยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมของโรงเรียนร่วมกัน และมีความต้องการที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนนั้นต่อไปจนจบชั้นสูงสุด จากตัวแปรทั้งสองคือบุคลิกภาพและการสอนของครู และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น จากการศึกษาเกี่ยวกับการสอนและบุคลิกภาพของครูของ ฮาร์ดแมน และคณะ (Hardman et al., 2008, pp. 55-69) ที่ศึกษาเรื่องการปรับปรุงคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในจอร์เจีย โดยมีจุดประสงค์เพื่อระบุประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการบรรยายอย่างเคร่งครัด เพื่อหาแนวทางการจัดการคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้และการฝึกอบรมอย่างจำกัด

ข้อค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนอย่างเข้าใจต้องใช้การสำรวจครูอย่างแพร่หลาย การท่องจำ และการแสดงบทบาทในการบรรยายในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความตั้งใจฟังมากยิ่งขึ้น

ส่วน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของโรงเรียน และควรมีความปลอดภัย เป็นระเบียบ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นครอบครัว จะช่วยให้มีสภาพแวดล้อมที่นักเรียนออกกลางคั้นน้อยลง (Woods, 2006) ได้โดยในปัจจุบัน โรงเรียนทั้งหลายได้พยายามพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสม เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนมีผลต่อการเรียนของนักเรียน การจัดโรงเรียนและห้องเรียนให้สะอาด สะดวก และปลอดภัย โดยการมีส่วนร่วมของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนรักโรงเรียนและห้องเรียน มีความอบอุ่นใจที่ได้มาโรงเรียน นอกจากนั้นแล้ว สภาพแวดล้อมทางกายภาพยังเป็นแหล่งสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซวอค (Zvoch, 2006) ที่ศึกษาวิจัยการออกกลางคั้นของนักเรียนใหม่: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและลักษณะของโรงเรียนและสถานการณ์การออกกลางคั้นของนักเรียน พบว่า โครงสร้างของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเป็นตัวทำนายอย่างมีนัยสำคัญของการออกกลางคั้นหลายประการ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 86) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการออกกลางคั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ตัวแปรความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มปัจจัยด้านโรงเรียน เป็นตัวแปรที่พยากรณ์การออกกลางคั้นได้สูงที่สุด เมื่อองค์ประกอบทั้งสองประการมาร่วมกันเป็นตัวแปรแฝง ความผูกพันกับสถาบัน ย่อมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลเชิงผกผันต่อการออกกลางคั้น และ กริฟฟิน (Griffin, 2002) ได้ศึกษาผลกระทบของโมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองในความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษา โมเดลความไม่พึงพอใจต่อความมั่นใจในตนเองได้อธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จทางวิชาการและความไม่พึงพอใจในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนแสดงออกผ่านการรับรู้ถึงความเหมาะสมของผลสำเร็จ นอกจากนั้น กริฟฟินยังพบว่า ความเชื่อมโยงเป็นปัจจัยสำคัญของการคงอยู่หรือการออกจาก โรงเรียน นักเรียนที่มีการรับรู้ในทางลบเกี่ยวกับความสามารถบ่อยครั้งจะไม่พึงพอใจและแสดงออกถึงพฤติกรรมทางลบ เช่น การขาดเรียน หรือหนีโรงเรียน ในขณะที่เดียวกัน นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมักจะคงอยู่ในโรงเรียนและประสบผลสำเร็จ รวมถึงเอกลักษณ์ ทางวิชาการและการรับรู้ในตน ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันนักเรียนไม่ให้ออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 140) ที่พบว่าความผูกพันกับสถาบัน ได้รับผลโดยตรงมาจากการบูรณาการ

ทางสังคมและส่งผลเชิงผูกพันต่อการออกกลางคันของนักเรียน คือถ้านักเรียนมีความผูกพันกับสถาบันมากย่อมทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีโอกาสออกกลางคันลดลง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบูรณาการทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันกับเป้าประสงค์นั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและมีการพัฒนาทางสติปัญญาสูงย่อมมีความคาดหวังทางการศึกษาสูง และเมื่อนักเรียนมีเป้าหมายในอนาคตระดับสูง โรงเรียนย่อมมีคุณภาพสูงตามไปด้วย นั่นคือเป็นที่นิยมและมีชื่อเสียง ทำให้ผู้ปกครองต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนมากขึ้นดังที่ ทินโต (Tinto, 1975, p. 113) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงจะมีองค์ประกอบสำคัญคือมีร้อยละของคณะครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ดังผลการวิจัยของ มุนโร (Munro, 1981, p. 140) ที่พบว่าความผูกพันกับเป้าประสงค์ได้รับผลโดยตรงมาจากการบูรณาการทางวิชาการ

ในขณะที่เดียวกันที่พบว่า การบูรณาการทางวิชาการ ไม่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันนั้น แม้จะมีการศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการศึกษานั้นสามารถวัดได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งบุคคลที่มีสติปัญญาเท่าเทียมกันก็มิได้หมายความว่าจำเป็นต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการพัฒนาทางสติปัญญาของนักเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่สามารถทำนายการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนได้ (Astin, 1972; Tinto, 1975, p. 104) ทั้งนี้ เมื่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบความล้มเหลวแล้ว เขาก็จะมีความภูมิใจในตนเองต่ำ นำไปสู่ความล้มเหลวยิ่งขึ้น และอาจต้องออกจากโรงเรียนกลางคันในที่สุด (Weiner, 1983, pp. 353-355) แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ให้นักเรียนต้องเรียนให้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 9 เป็นอย่างต่ำ การที่จะออกจากโรงเรียนโดยไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นจะต้องมีเหตุจำเป็นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เป็นโรคร้ายแรง พิการหรือทุพพลภาพจนไม่สามารถเรียนได้ มีเหตุผลต้องเลี้ยงดูครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องได้รับการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงจะสามารถออกจากโรงเรียนได้ จึงทำให้นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำก็ต้องทนเรียนอยู่จนสำเร็จการศึกษาแม้จะมีผลการเรียนต่ำก็ตาม ดังจะพบได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่า ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น (1.61) ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาก่อนหน้านี้เป็นจำนวนมาก ดังเช่น ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แคทเทอร์เรลล์ (Catterall, 1986, p.9) พบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีแนวโน้มที่จะออกกลางคันสูงมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด (Moffitt et al., 1981)

ส่วน การพัฒนาทางสติปัญญาของนักเรียนนั้นมีผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กับการออกกลางคัน สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีสติปัญญาดีจะสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาไม่ดี และจะส่งผลทำให้ผลการเรียนในทางบวกด้วย เมื่อประกอบกับตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ยเป็นตัวแปรแฝงการบูรณาการทางวิชาการจึงนำมีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน แต่การวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานเนื่องจากตัวแปรการพัฒนาทางสติปัญญาจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรการออกกลางคันต้องอาศัยตัวแปรอื่นประกอบด้วย ดังเช่น งานวิจัยของ แฮคแมน และ ไคซิงเกอร์ (Hackman & Dysinger, 1970) ที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความผูกพันของนักเรียนแต่ละคนกับเป้าประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษาและระดับผลงานทางวิชาการที่วัดได้โดยผลการเรียนเฉลี่ยซึ่งมีผลมาจากการพัฒนาทางสติปัญญา ที่ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนดังนี้ 1) ผู้ที่มีสมรรถนะทางวิชาการสูงแต่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาต่ำมักจะออกจากโรงเรียนโดยความสมัครใจ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้มักย้ายไปยังอีกโรงเรียนหนึ่งหรือเข้าเรียนใหม่ใน โรงเรียนเดิมในภายหลัง 2) นักเรียนที่มีคุณภาพทางวิชาการต่ำ แต่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาสูงมักคงอยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งจบการศึกษาหรือกระมั่งถูกบีบให้ออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลทางวิชาการ และ 3) นักเรียนที่มีความผูกพันที่จะจบการศึกษาต่ำและมีสมรรถนะทางวิชาการต่ำมักจะออกจากโรงเรียนโดยไม่ย้ายไปโรงเรียนอื่นหรือเข้าเรียนใหม่ในโรงเรียนเดิมในภายหลัง

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความผูกพันกับเป้าประสงค์ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการออกกลางคันทันที ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความผูกพันกับเป้าประสงค์เป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยสามารถวัดได้จากแผนการศึกษา ความคาดหวังทางการเรียน และความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต แผนการศึกษาที่ดีจะช่วยให้เห็นว่านักเรียนมีความคาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ (Astin, 1984) ทั้งนี้ สเปธ (Spaeth, 1970) ได้แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังของนักเรียนสำหรับสถานะทางอาชีพในอนาคตเป็นตัวแปรอิสระที่ทำนายการบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 องค์ประกอบคือ ความคาดหวังของนักเรียน และคุณภาพของโรงเรียน ซึ่ง มูนโร (Munro, 1981, p. 140) จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังระดับผลการเรียนที่สูงของนักเรียนเป็นความต้องการหรือเป็นแรงจูงใจภายนอกที่นักเรียนหวังที่จะได้รับการยอมรับในความสำเร็จ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับที่นักเรียนต้องเรียนให้จบตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ดังนั้น การเรียนของนักเรียนจึงไม่ต้องใช้แรงจูงใจเพื่อให้สำเร็จการศึกษา แม้ว่าแรงจูงใจซึ่งหมายถึงความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำให้สำเร็จด้วยการแข่งขันกับมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ มีการตั้งเป้าหมายที่ทำลายความสามารถ ต้องการเรียนรู้ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการทำงาน

ของคนให้ดียิ่งขึ้นก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว นักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนในระดับ
 มัธยมศึกษาตอนต้นอาจจะไม่ได้คาดหวังความสำเร็จในอนาคตของคนไว้แต่ประการใด เพราะ
 ต้องเข้าเรียนตามที่กฎหมายบังคับ จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีเวอร์ท (Gewertz, 2006, p. 12)
 เกี่ยวกับเหตุผลสำคัญของการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ออก
 กลางคันส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการออกกลางคันว่าเกิดจากการขาดแรงจูงใจ ไม่มีความท้าทาย
 หรือมีปัญหาจากนอกโรงเรียนมากกว่าปัญหาความล้มเหลวทางวิชาการใน โรงเรียน ส่วน คุณภาพ
 ของโรงเรียนซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของความผูกพันกับเป้าประสงค์นั้น ผลการศึกษาข้อมูล
 พื้นฐานพบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีฐานะค่อนข้างยากจนและเรียน
 อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลหรือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง
 ของการที่โรงเรียนเหล่านี้จะมีคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอหรือประจำจังหวัด
 แม้จะมีผลการศึกษาปรากฏในงานของ เวกเนอร์ (Wegner, 1967 cited in Tinto, 1975, p. 114)
 เกี่ยวกับการคงอยู่ของนักเรียนในรัฐวิสคอนซิน พบว่า นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมต่ำและมี
 ความสามารถต่ำหรือมีระดับความสามารถสูงจะสำเร็จการศึกษาในคุณภาพระดับต่ำ นักเรียนที่มี
 สถานะทางสังคมสูงและมีความสามารถต่ำหรือมีระดับความสามารถสูงจะสำเร็จการศึกษาใน
 คุณภาพระดับต่ำ หรือสูงกว่า ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่มีคุณภาพระดับกลาง สำหรับนักเรียน
 ที่มีสถานะทางสังคมสูงจะมีอัตราผู้ที่จบการศึกษาใน โรงเรียนคุณภาพระดับต่ำถึงกลางสูงสุด และมี
 อัตราผู้จบการศึกษาสูงสุดใน โรงเรียนคุณภาพระดับกลางถึงสูง แม้จะเป็นความจริงว่าอัตราของผู้จบ
 การศึกษาจะสูงสุดใน โรงเรียนคุณภาพสูง แต่ในทางกลับกันก็อาจไม่เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 นักเรียนที่มีภูมิหลังทางสังคมต่ำ เข้าเรียนใน โรงเรียนคุณภาพต่ำซึ่งสัมพันธ์กับอัตราจบ
 การศึกษาสูงกว่าผู้ที่เรียนในสถาบันที่มีคุณภาพสูง จึงเป็นสิ่งที่สังเกตว่า เมื่อควบคุมความสามารถ
 และสถานะทางสังคมแล้ว นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่ามีโอกาสที่จะสำเร็จการศึกษาใน
 โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมากกว่าในโรงเรียนคุณภาพต่ำ จึงเป็นเรื่องปกติที่คุณภาพของโรงเรียนจะ
 ส่งผลต่อการคงอยู่หรือการออกกลางคันจากโรงเรียน โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงย่อมมีอัตราผู้สำเร็จ
 การศึกษาสูงกว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำ และนักเรียนที่ยังคงเรียนอยู่ใน โรงเรียนและได้รับ โอกาสที่
 จะทำงานในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความเป็นอิสระจะมีแรงจูงใจส่วนตัวสูง ซึ่งจากทฤษฎีของ
 ทินโต (Tinto, 1975, p. 113) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงจะมีองค์ประกอบสำคัญคือมีร้อยละ
 ของคณะครูที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการ
 เรียนสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ นั้น ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีนักเรียนออกกลางคันเป็นจำนวนมากก็
 ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีคุณภาพ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นครูบรรจุใหม่ที่ต้องมีคุณวุฒิระดับ
 ปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ จึงน่าจะเป็นไปได้ว่า การที่ตัวแปรความผูกพันกับเป้าประสงค์ไม่มีอิทธิพล

ทางตรงต่อการออกกลางคันนั้นน่าจะเกิดจากการมีอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อการออกกลางคัน ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีรายได้เสริมการประกอบอาชีพของครอบครัว เพื่อให้นักเรียนสามารถมาเข้าเรียน ได้เต็มเวลา

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองส่งผลเชิงผกผันต่อการออกกลางคันของนักเรียน โดยส่งผ่านความผูกพันกับสถาบัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความคาดหวังของนักเรียนในการที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับสูงด้วยการประชุมชี้แจง การแนะนำด้วยศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงการจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลน ในทางกลับกัน สำหรับนักเรียนที่ไม่มีความสามารถทางการเรียนวิชาหลัก โรงเรียนก็ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความคาดหวังที่จะจบการศึกษาเพื่อไปเรียนต่อทางวิชาชีพหรือความถนัดทางศิลปะ ดนตรี หรือกีฬาในอนาคต

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบูรณาการทางสังคมมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อการออกกลางคันนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และระหว่างนักเรียนกับครูผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ กิจกรรม

4. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความผูกพันกับสถาบันส่งผลโดยตรงต่อการออกกลางคันนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีการพัฒนาครูและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความผูกพันต่อครูและโรงเรียน ด้วยการปรับปรุงวิธีการพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบ โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเลือกตัวอย่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ในปัจจุบันพบว่าปัญหาการออกกลางคันมากเช่นกัน

2. หลังจากการพัฒนารูปแบบโมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วควรนำโมเดลดังกล่าวไปศึกษาเชิงคุณภาพเฉพาะรายกรณีให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนในแต่ละแห่ง

3. จากผลการวิจัยพบว่าที่ได้โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาแล้วนั้น ควรมีการสนับสนุนให้นำไปศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. ควรมีการวิจัยโดยการศึกษาองค์ประกอบของตัวแปรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการวิจัยครั้งนี้มีค่าความสามารถในการทำนายประมาณร้อยละ 40.50 แสดงว่าน่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา ดังนั้นจึงควรศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถอธิบายได้ความครอบคลุมยิ่งขึ้น